

Referat fra møde i ARTS Biblioteksudvalg den 13. december 2023

Mødedeltagere: Andreas Steen, Anna Karlskov Skyggebjerg, Morten Michelsen, Anne Marie Kragh Pahuus, Dominic Rainsford, Iben Have, Martin Keis Kristensen, Mary Hilson, Ole Jensen, Sara Didriksen.

Observatører: Susanne Dalsgaard Krag (KB). Maia Lunn Vonsbæk (KB). Karin Englev (KB).

Gæster: Punkt 3: Cecile A. Christensen (KB) Ditte Laursen (KB) .

Afbud: Bo Kristian Holm og Jacob Krause Jensen

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt uden kommentarer.

Punkt 2: Velkomst til nye medlemmer af udvalget

Bjørn Poulsen (IKS) udtræder af udvalget. Andreas Steen og Mary Hilson er nye repræsentanter fra IKS (sammen med Bo Kristian Holm). I forbindelse med indtrædelsen af nye medlemmer i udvalget var der en kort præsentationsrunde.

Punkt 3: Digitalisering og Open Acces og Open Science Gæster: Ditte Laursen og Cecile Anne Christensen (KB). Biblioteksudvalget drøftede brugen af AI på det humanistiske område, herunder udviklingen af sprogmodeller og eventuelle integritets- og databeskyttelsesudfordringer.

Det fremgår af Danmarks Nationale Strategi for Open Access (2018), at der fra 2025 og frem skal være uhindret, digital adgang for alle til alle fagfællebedømte forskningsartikler fra danske forskningsinstitutioner – med maksimalt 12 måneders forsinkelse.

Cecillie Christensen og Ditte Laursen præsenterede aktiviteter og overvejelser ift. udviklingen af en dansk sprogmodel med afsæt i bilag 3b: "Sprogmodeller: Large Language Models (LLM) på dansk. I orienteringen blev det fremhævet at KB har haft ansøgt om midler fra forskningsreserven til en dansk sprogmodel. Ansøgningen blev ikke imødekommet. Ønsket var at lave en dansk sprogmodel som alternativ til bl.a. amerikanske sprogmodeller. Disse har en høj kvalitet, men mangler danske kulturelle nuancer. Modellen skulle udarbejdes i et samarbejde mellem Digitaliseringsstyrelsen, Alexandra Instituttet, Det Kgl. Bibliotek og Center for Humanities Computing Aarhus Universitet (CHC).

Selvom man ikke opnåede midler til en dansk sprogmodel, fortsætter man med at etablere en dansk model. Der er stor interesse for arbejdet hos bl.a. Kulturministeriet, som er optaget af de udfordringer, det giver, hvis Techgiganterne monopoliserer sprogmodellerne. I et fremtidigt perspektiv er der tanker om en fælles svensk-dansk-norsk træningsprogmodel. Kulturministeriet er meget opmærksom på ophavsretsloven ift. AI og sprogmodeller, og i den forbindelse nedsættes der en ekspertgruppe vedr. AI og ophavsretsloven.

Anne Marie Pahuus kvitterede for indlægget og tilføjede, at i forhold til Open Acces, så skal man arbejde på at gøre det så åbent som muligt og så lukket som nødvendigt. På AU har vi alle forudsætninger, herunder de bedste forskere, for at kunne være med til at udvikle en dansk sprogmodel, og vi skal bruge vores ressourcer på dette.

AMP lagde op til at udvalget drøftede, hvordan ARTS-forskere kan indgå i det videre arbejde med sprogmodeller, herunder hvordan meritering kan spille sammen med udvikling af sprogmodeller, som det er beskrevet i bilag 03a, p.8

Udvalgets bemærkninger:

Cecile A. Christensen berettede, at man havde anvendt CHC-modellen som basis for ansøgningen til forskningsreserven, og at man ville kunne være kommet langt med 10 mio.

Ditte Laursen gjorde opmærksom på, at man sonderer imellem originale data og afledte data, og at der er forskellige begrænsninger på, hvad der kan udleveres til forskningsbrug. I dag trænes der på lyd og billede.

Iben Have fortalte, at samarbejdet med forlagene kan være udfordret, når det drejer sig om materialer der er ophavsretsbelagte.

Susanne D. Krag gjorde opmærksom på, at der er en fare for at Open Access bliver en pengemaskine, fx ift. store nationale licenser og at der kan være mange skjulte udgifter. Videre fortalte Susanne D. Krag, at afdelingerne er meget optagede af udfordringerne med Predatory Journals, og at håndteringen af disse kommer til at gå ind i AUL's handleplan.

Iben Have og Dominic Rainsford berettede begge om trælse oplevelser med Predatory Journals, og advarede om de farer og faldgruber, der er knyttet til overhovedet at opdatere, at en udgivelseskanal er en blindgyde.

Anne Marie Pahuus bemærkede, at ARTS er glad for, at det er lykkedes godt med licensforhandlingerne og open science-mulighederne. Der forventes udfordringer med Predatory Journals og at dette skal have en opmærksomhed hos alle VIP og ikke mindst blandt vejledere for ph.d.-studerende.

Udvalget udvekslede herefter erfaringer med forhandlinger af licenser og samarbejder med forlag.

Cecile A. Christensen og Susanne S. Krag foreslog, at udvalget fik et oplæg om forhandlinger med forlag etc. af afdelingsleder Lise Baltzer fra Licensforvaltning på Københavns Universitetsbibliotek.

Anne Marie Pahuus foreslog, at der sammen med FISU blev organiseret en temadag om Open Access ved lejlighed.

Konklusion

Udvalgets formandskab går videre med overvejelserne om en temadag om Open Access, ligesom emnet drøftes videre i udvalget over de næste møder.

Punkt 4: Dialogmøder med institutterne og afdelingerne

Maia Lunn Vonsbæk, Susanne D. Krag og Karin B. Englev orienterede om møderne med afdelingerne og om de kommende møder med institutterne. Der er gennemført møder med IKK og IKS. Der udsendes yderligere skriftlig orientering om bibliotekskurser. På møderne har forskningsevalueringen fyldt en del i dialogen om samarbejdet imellem institutterne og KB.

Et af indtrykkene fra møderne var, at udfordringen med [Predatory Journals](#) optager mange unge forskere, som følger sig presset til at publicere i disse tidsskrifter, vel vidende at det kan få negative konsekvenser.

Udvalget drøftede planlægningen og udbuddet af bibliotekskurser. Der er etableret gode aftaler overalt om undervisningstimer. Søgningen til kurserne kan optimeres. Der blev opfordret til, at underviserne i højere grad gør opmærksom på kurserne og på, at der er et tilstedeværelseskrav på kurserne.

Sarah Didriksen opfordrede til at lægge bibliotekskurserne ind i "Studium Generale", og til at være opmærksom på placeringen af timerne.

Maia Lunn Vonsbæk vil gå i samarbejde med afdelingslederne om at reklamere mere for kurserne, ved bl.a. at informere om, at kurserne giver bedre informationssøgningskompetence.

Dominic Rainsford spurgte til Cybersikkerhedsniveauet på KB, set i lyset af et nyligt cyberangreb på British Library. KB er opmærksom på de kendte risici. Anne Marie Pahuus tilføjede, at man søger et højt sikkerhedsniveau, vel vidende at det kan give komplikationer for brugerne, men at det pt. er nødvendig bivirkning ved et højt sikkerhedsniveau.

Punkt 5: Indkøbspraksis på KB vedr. E-bøger og papirbøger

Maia Lunn Vonsbæk orienterede om indkøb af e-bøger, herunder de emneprofiler og strukturer, der har indflydelse på indkøbene. I forhold til lokal inddragelse har en række afdelinger valgt at udnævne faglige bogambassadører, der samarbejder om det lokale indkøb. Dominic Rainsford spurgte til bæredygtighed for E-bøger overfor Papirbøger. Susanne D. Krag oplyste, at det er et svært område at dokumentere, men at der er fokus på problematikken i KB's licensafdeling

Punkt 6: Studiemiljøprojekt

Orientering om indretning af studieområder i 1463-130, ved Maia Lund Vonsbæk (MLV)

Over de sidste 10 år er der registreret et fald i antallet af brugere på læsesalene. KB trimmer på den baggrund antallet af stillelæsepladser, så man ender på 100 stillepladser. Den "overskydende plads" konverteres til gruppearbejdspladser. Undersøgelse viser, at mange studerende ikke søger stillelæsepladserne, men vil have grupperum samt rum med flere funktioner. Man har søgt at indrette læsesale og gruppearbejdspladser mere attraktivt ved at anvende organiske materialer (bl.a. mosvægge). Selvom der sker en omfordeling imellem grupperum og stillepladser, vil der fortsat være plads til ro og fordybelse på læsesalene

Sarah Didriksen tilkendegav, at Artsrådet gerne ville have været inddraget tidligere og man oplevede at beslutningerne om indretningen var taget på forhånd. Årsagerne til den vigende anvendelse af læsesalene kunne have været belyst bedre med en tidlig dialog. Artsrådet så at indretningen i højere grad understøttede gruppearbejder og var et socialt inkluderende rum. Susanne D. Krag tog Sarah Didriksens bemærkninger til efterretning og sagde, at man vil være opmærksom på yderligere inddragelse i de næste faser af indretningsprocessen.

Mary Hilson udfordrede de studerendes forventninger til grupperum og stillerum på bibliotekerne. Mary Hilson advokerede for, at bibliotekerne skal understøtte læring og forskning, og at det skal være muligt at arbejde koncentreret og uforstyrret. Andreas Steen henledte opmærksomheden på, at man bør være opmærksom på evt. generationsbetingede forventninger til indretningen af bibliotekerne.

Biblioteksudvalget inviteres til åbning af 1463-130.

Punkt 7: NVIVO og Grammarly

Ole Jensen orienterede om, at der har været en indledende dialog imellem Iben Have og IT-Teamleder [Simon Baghlani Reffsøe](#), og at man fortsætter dialogen for yderligere at afdække, hvordan man kan komme videre med NVIVO. Prisen på Grammarly er blevet undersøgt og det er pt. økonomisk en for stor udskrivning at indkøbe licens til Grammarly.

Ole oplyste, at der er kontakt til SDU og KU, for at høre om deres erfaring med NVIVO.

Det er fortsat ikke klarlagt, hvordan licenser til NIVIVO skal finansieres.

Ole Jensen og udvalgssekretæren står for at forberede en evt. sag til Fakultetsledelsen vedr. køb af licenser. Biblioteksudvalget holdes orienteret om udviklingen i sagen og drøfter evt. nye aspekter af et køb af licenser på kommende møder.

Punkt 8: Bordet rundt

Maia Lunn Vonsbæk berettede om, at der blev afholdt sociale julearrangementer i december, og at AUL har modtaget [Åge Jørgensens](#) bogsamling.

Karin Englev orienterede om litteratursøgningscaféen i Emdrup, som er meget søgt. I trivselsprojektet i Emdrup er der gennemført studenterinterviews. Man er i projektet opmærksom på, at de studerende i Emdrup ofte har mere erfaring fra arbejdsmarkedet end øvrige AU-studerende.

Anne Marie Pahuus gjorde opmærksom på, at forskernes data i PURE skal opdateres, og at kvaliteten af inddateringer i PURE kan styrkes, ikke mindst hvad aktiviteter og dermed hvad netværk, samarbejde og bibeskæftigelse angår. Susanne D. Kragh henviste til, at man kan søge bistand til PURE hos sin [kontaktbibliotekar](#).

Punkt 9: 10.55 - 11.00 Eventuelt

Anne Marie Pahuus oplyste, at Dominic Rainsford fratræder som næstformand og at der skal findes en ny næstformand på det kommende møde. Udvalgets medlemmer opfordres til at overveje, om man vil indtræde som næstformand.

Skriftlig orientering:

Punkt 10: DIGHUMLAB

Kommentarer fra udvalget.

Iben Have bemærkede, at [DIGHUMLAB's](#) webside pt. er brugbar, men at den mister relevans over tid, da den ikke vedligeholdes pga. manglende ressourcer.

Punkt 11: Mødekalender og emner i 2024

Fortsættelse af drøftelse af studiemiljø.

Oplæg om licenser ift. Lise Baltzer (se pkt. 2)

Punkt 12: KB Årshjul 2024

Der var følgende forslag om emner til kommende møder:

Open Science og Open Access